

Dierenarts Jan Lambers: 'Nederlanders zijn goed in internationale missies'

Dierenarts Jan Lambers doet geregeld internationale missies voor onder meer de Food and Agriculture Organization van de Verenigde Naties (FAO). Voor de vogelpestbestrijding werd hij de afgelopen jaren diverse keren uitgezonden naar verschillende landen. Hoewel vogelpest veterinair gezien in alle landen identiek is, zijn het vooral de lokale gebruiken en structuren die dit werk zo boeiend maken.

Ing Geesje Rotgers

De eerste uitbraken van de H5N1-variant van het vogelpestvirus in Korea, Japan en China, eind 2003, brachten een grote ongerustheid over de wereld. Al snel volgden uitbraken in Thailand, Vietnam en Indonesië. Meerdere mensen stierven aan een besmetting, opgelopen door contact met ziek pluimvee. Deskundigen vreesden een pandemie – het ontstaan van een nieuwe dodelijke virusvariant die van mens op mens zou overspringen. Ook Pakistan kampte met vogelpest, aanvankelijk van het H7- en H9-type. De FAO zocht met spoed experts, epidemiologen en laboratoriumdeskundigen, voor een bestrijdingsplan en het tegengaan van verdere verspreiding van het virus. Jan Lambers meldde zich aan – hij heeft veel ervaring in de pluimveegezondheidszorg – en werd voor twee weken uitgezonden naar het land. Pakistan is één van de belangrijkste pluimveeproducerende landen ter wereld en de belangen van de pluimvee-industrie zijn immens. De negatieve publiciteit over de vogelpest had er inmiddels de kip- en eierenmarkt volledig lamgelegd. Lambers zette in op een systematische bewaking binnen de houderij. Hiervoor was, om het pluimvee op vogelpest te kunnen testen, een verbetering van de laboratoriumcapaciteit nodig. Pluimveewetenschappers in het land waren zich al langer bewust van de dreiging van vogelpest. Zij maakten het Lambers mogelijk om snel voortgang te boeken en in overleg met het pluimveebedrijfsleven te komen tot preventie-strategieën. Een jaar later ging Lambers terug voor een evaluatie. “De bewaking was verbeterd, de laboratoria waren opgewaardeerd. Er waren geen grote uitbraken meer geweest en de markt had zich hersteld. Maar daardoor was bij de overheid ook de aandacht voor vogelpest

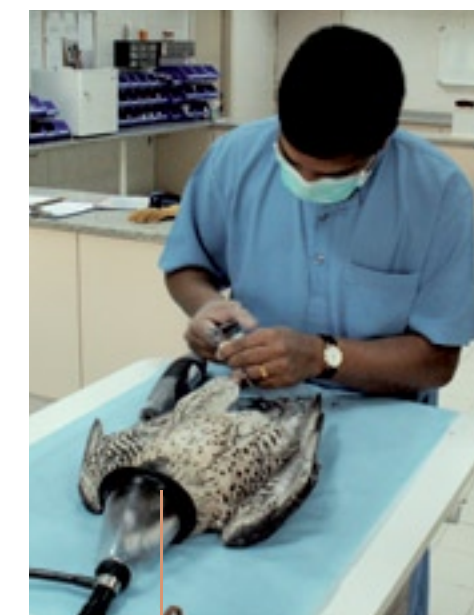
verslapt. Dergelijke landen hebben vaak zoveel grote volksgezondheidsproblemen, dat vogelpest zonder directe humane consequenties een lage prioriteit heeft.” Niettemin, toen Pakistan in 2006 geconfronteerd werd met het H5N1-virus, was de bewakingsystematiek effectiever. Belangrijke voorwaarde voor de bestrijding blijft een stabiel dierziektebestrijdingsfonds. Geregeld staan geldgebrek en onvoldoende vertrouwen tussen partijen een dergelijk fonds in de weg.

Emiraten, Palestina

Sinds zijn Pakistan-missie weten internationale organisaties als FAO, UNDP en de Wereldbank Lambers te vinden. Deze organisaties krijgen vragen vanuit ‘probleemlanden’ en zoeken in hun bestand naar experts die zij daar naartoe kunnen sturen. “Ik zit in de kaartenbak”, antwoordt Lambers op de vraag hoe hij aan deze opdrachten komt. Een opmerkelijke opdracht die Lambers uitvoerde, was voor de Verenigde Arabische Emiraten (Dubai en Abu Dhabi). Deze rijke oliestaten vroegen een ‘rapid assessment’ aan omdat ze bezorgd waren voor vogelpest onder de jachtvalken van de sjeiks. De valkenjacht is daar het grootste nationale cultuurgoed. In de wereld van zand en olie probeerde Lambers duidelijk te maken dat vogelpest vooral een pluimveeziekte is en dat de aandacht op die sector gericht moest zijn en pas daarna op de valken. Hij realiserende zich niet dat hij hiermee de plank missloeg. In deze staten waren het de valken die telden. “Voor de vogels waren er speciaal uitgeruste klinieken, met verwarmde operatietafels zodat de patiënt niet zou afkoelen”, illustreert Lambers. Een veel voorkomende ingreep was het plaatsen van een prothese voor een gebroken veer. De kliniek had behoefte aan het verbeteren van de diagnostiek van vogelpest.

JAN LAMBERS

Dierenarts Jan Lambers wordt geregeld voor enkele weken uitgezonden door internationale organisaties. Meestal naar landen met een vogelpestprobleem.

Ook was Lambers in de bezette Palestijnse gebieden, nadat er in Israël en in de Gazastrook uitbraken waren van vogelpest (H5). Een uiterst complexe missie vanwege de politieke verhoudingen. Lambers reed in een gepantserd voertuig, voorzien van kogelvrij vest en helm, onder begeleiding van een gewapende militie. Niet helemaal ongevaarlijk dus. In de Palestijnse gebieden is een bijkomende moeilijkheid dat de vele hulporganisaties in het gebied vrij autonoom werken. Lambers werkte er aan een gecoördineerd programma tegen vogelpest. Een mooi succes dat hij behaalde is de samenwerking tussen het nieuwe en moderne veterinaire laboratorium in Gaza en het plaatselijke ziekenhuislab. “Het veterinaire lab beschikte niet over de reagentia voor vogelpestdiagnostiek. Het humane lab wel. Door een samenwerking kon pluimvee nu toch op vogelpest worden onderzocht.” Treffend was ook dat de Israëlische deskundigen welwillend waren om de Palestijnse dierenartsen te ondersteunen – zij hadden een gemeenschappelijke belang bij de bestrijding. “Als Nederlander kun je de afstand helpen overbruggen.” Lambers ging ook naar onder meer Jordanië en de Oekraïne. Steeds voor de vogelpest. De opdrachten variëren. De ene keer gaat het om

afgewogen adviezen voor preventie. De ander keer om een bestrijdingsdraaiboek. Een derde keer om bijscholing van deskundigen.

Kwalificaties mensen

Volgens Lambers kost het internationale organisaties soms moeite om aan gekwalificeerde mensen te komen, onder andere voor korte missies (enkele weken). Men moet niet alleen vakkennis hebben, maar ook inzicht in het werken van de lokale overheden en organisaties en ervaring met projectmanagement. “Daarbij wordt vaak verlangd dat je op heel korte termijn beschikbaar bent.” Volgens Lambers zijn Nederlanders goed in dit werk. “Wij hebben veel mensen die wetenschappelijk goed zijn onderlegd, wij hebben ervaring, kunnen praktische oplossingen bedenken en zijn goed in het netwerken (alle partijen aan tafel krijgen). Dat laatste is niet vanzelfsprekend in veel landen. Soms zijn organisaties niet erg gewend aan samenwerken, zij lopen elkaar voor de voeten en verstaan elkaar slecht. Lambers is lovend over de ondersteuning die je als consultant krijgt van opdrachtgevers als de FAO. “Zij hebben een breed netwerk en regelen gemakkelijk afspraken voor je, met allerlei relevante gesprekspartners.”

ARABISCHE EMIRATEN

Een operatie in een speciale kliniek voor jachtvalken. De kliniek had behoefte aan betere vogelpestdiagnostiek.

Foto's: Jan Lambers